

חזקו ויאמץ לבבכם

שיעורו השבועי של מרן הגאון הרב צמח מאזוז שליט"א

השיעור משודר מידי שבוע בערוץ "קול ברמה" ביום ראשון בשעה 20:00 נמסר ביום ראשון כ"ח אלול תשפ"ה

"ימים נוראים" - פשוטו כמשמעו

מי חשב שב'ראש השנה' הזה - מרן ראש הישיבה לא יהיה איתנו? | מתי נקבעו כל הדברים בשנה שעברה, והאם חוץ מה'סוכריות' קיבלנו גם 'סטירה'?! על גדלותו של רבי יוחנן בן זכאי - קטן תלמידי הלל, מדוע הוא בכה רק כשראה את תלמידיו באים, ומפני מה כ"כ התיירא מהמשפט בשעת פטירתו | "משפטיך תהום רבה"

[ראש ארגון חיזבאללה], שישב למעלה משלושים שנה על כסאו, והיתל בנו, והרג בנו, וטבח בנו, האם הוא חשב שאת ראש השנה הזה הוא לא יראה? האם הוא חשב שבראש השנה הזה ישחקו עצמותיו בעומק הגיהנום? הוא לא חשב. הקב"ה החליט כך בראש השנה תשפ"ו!

סינוואר, ימח שמו וזכרו, לפני שנים היה אסור בבית הסוהר כאן בישראל, וחלה במחלה הקשה, והמדינה טיפלה בו ושילמה בשבילו שיתרפא. וכאשר שיחררו אותו לעזה, הוא החליט להשיב רעה תחת טובה. אבל הוא ואחיו, וכל אלה שאיתם, לא חשבו ולא ידעו שבראש השנה תשפ"ו - יישחקו עצמותיהם בגיהנום.

סוריה, שהיתה מדינה הכי קשה איתנו, מי חשב ויכל לשער שעכשיו נגיע למצב שהם מעוניינים לעשות שלום איתנו?! בהתחלה היה להם תנאי, הם אמרו שהם מוכנים לעשות שלום, בתנאי שאסאד (נשיא סוריה) ישכשך את רגליו בכינרת, והנה ב"ה הוא משכשך את רגליו ברוסיה בקור... ויתירה מזאת, אומרים שלפני שהוא ברח הוא גם הודיע לישראל את המקומות של כל מחסני הנשק החבויים שם בסוריה, תמורת זה שיתנו לו לעוף לרוסיה בלי שייתפסו אותו.

מי חשב בשנה שעברה שיהיו כאלו מהפכות? אבל הקב"ה באהבתו אותנו, וכמו שנאמר: "כי ה' דיבר טוב על

מורי ורבותי. שבוע טוב ומבורך, שנזכה גם כן לשנה טובה ומבורכת, אמן ואמן.

נאמר קצת דברי חיזוק לקראת ראש השנה ויום הכיפורים¹.

כשהדור לא היה זכאי

הימים הבאים נקראים בדברי חז"ל 'ימים נוראים', ולמה? מפני שבימים האלה הקב"ה קובע כל מה שיקרה במשך השנה, אם לטוב ואם למוטב.

אלו ימים נוראים, ימים לא פשוטים. לא חשבנו שב'ראש השנה' הזה מר אחי מרן רה"י לא יהיה איתנו. נסתמכנו הרבה על הברכה של האדמו"ר הקדוש ה'בבא סאלי' זצ"ל, שהוא ברך אותו שהוא יזכה לראות פני משיח (ראה הקדמת מרן ראש הישיבה לספר "ה' נסי" חלק א'). נשעננו וסמכנו על זה מפני שידענו ש'פה קדוש' בירך, אבל לא זכינו. הדור לא היה מספיק זכאי.

לפני כשבוע, מחבלים רשעים הרגו שישה יהודים צדיקים, וגם עברנו את התשע מאות חיילים - חללים, ה' יקום דמם. מי צפה את כל זה? מי ידע את כל זה? כל זה נגזר מיום ראש השנה!

סטירה וסוכריות

וכך גם לצד השני: הנה ראינו איך נסרא-ללה "החזק" הזה

1. לע"נ מר אחי רבי מאיר בן מרת אמי כמסאנה לבית מאזוז זצ"ל הריני כפרת משכבו.

ישראל" (במדבר י', כ"ט),
הקב"ה ראה את התפילות
שהתפללו עם ישראל ביום ראש
השנה תשפ"ה, אחרי הטבח הנורא שהיה
בשמחת תורה תשפ"ד - כאשר עם ישראל
הכיר את הקב"ה יותר, ורבים מאוד זכו וחזרו
בתשובה לאבינו שבשמים. הקב"ה אוהב אותנו,
ולכן מצד אחד נתן לנו 'סטירה' לעורר אותנו, אבל
גם נותן לנו הרבה סוכריות...

ויהי רצון שנזכה להתפלל טוב בראש השנה ויום הכיפורים
הבאים לקראתנו לשלום, ויזכו כל עם ישראל לשנה טובה
ומבורכת, וכתובה וחתימה טובה.

ועל המדינות בו יאמר

לא בחינם הימים האלה נקראים "ימים נוראים", ימים
נוראים בהם קובעים לכל אדם ואדם מה יהיה איתו בשנה
הבאה. וכן מה יהיה עם המדינות. וכמו שאומרים במוסף
של ראש השנה: "ועל המדינות בו (ביום ראש השנה) יאמר:
איזו לחרב, איזו לשלום. איזו לרעב, איזו לשבע. ובגירות בו
יפקדו".

כל אדם ואדם באופן אישי הקב"ה דן אותו, מה יהיה איתו
השנה הזאת. ולכן אלו 'ימים נוראים'.

ממעלותיו של רבן יוחנן בן זכאי

כדי שנבין קצת מה זה 'יראת הדין', נקרא קטע בגמרא במסכת
סוכה (דף כ"ח ע"א).

הגמרא שם מספרת על מעלותיו של רבן יוחנן בן זכאי: אמרו
עליו על רבן יוחנן בן זכאי, מימיו לא שח שיחת חולין - כל
חיי אף פעם לא ישב ופטפט. **ולא הלך ארבע אמות בלא תורה**
ובלא תפילין - ארבע אמות זה פחות משני מטר, כל הזמן הוא
היה עם תפילין, הפה שלו כל הזמן דיבר דברי תורה. תמיד
היה הולך ולומד. **ולא קדמו אדם בבית המדרש** - תמיד הוא
היה ראשון. **ולא ישן בבית המדרש לא שינת קבע ולא שינת**
עראי. ולא הרחרח [בדברי תורה] **במבואות המטונפות** - למרות
שהראש שלו כולו תורה, כאשר הלך במקום לא נקי, ידע
באותו זמן לעצור ולהזהר שלא לחשוב על דברי תורה. (כ"כ
מהרש"א).

ולא הניח אדם בבית המדרש ויצא - תמיד הוא היה יוצא
אחרון. מגיע ראשון ויוצא אחרון. **ולא מצאו אדם יושב ודומם**
[שותק], אלא יושב ושונה... ולא אמר "הגיע עת לעמוד מבית
המדרש", **חוץ מערבי פסחים** (מפני קרבן פסח ומפני תינוקות
שלא יישנו), **וערבי יום הכפורים** (שצריך לאכול מבעוד יום)
- יש כאלו שלפעמים מרגישים 'למדנו מספיק', בואו נצא
קצת למנוחה... אבל ריב"ז אף פעם הוא לא אמר דבר כזה. לא
לשכוח שרבן יוחנן בן זכאי חי 120 שנה, וא"כ במשך 120 שנה
הוא לא אמר אף פעם "מספיק למדנו".

עוד מגדלותיו של רבן יוחנן

הגמרא ממשיכה

ברייאתא נוספת. **תנו רבנן:**

שמונים תלמידים היו לו להלל

הזקן. שלושים מהן - ראויים שתשרה

עליהן שכינה כמשה רבינו - משה רבנו

אדון כל הנביאים, וכפי שהתורה אומרת

'ולא קם נביא עוד בישראל כמשה'. אבל עם כל

זה, להלל הזקן היו לו שלושים תלמידים שהיו

ראויים שתשרה עליהם שכינה כמו משה רבנו.

ושלשים מהן - ראויים שתעמוד להם חמה כיהושע

בן נון - היו לו שלשים תלמידים אחרים שהזכות

שלם היתה כה גדולה עד שהם היו יכולים להגיד

לשמש 'מספיק!' שמש, תפסיקי לשרת, כמו שאמר

יהושע בן נון "שמש בגבעון דום", תעצור! שלושים מהם

היו יכולים את זה².

ועשרים בינוניים - שמונים תלמידים היו לו להלל הזקן,
שלושים כמו משה, שלושים כמו יהושע. ועוד עשרים היו

בינוניים. **הגדול שבכולן, יונתן בן עוזיאל, הקטן שבכולם**

רבן יוחנן בן זכאי - זה אותו רבן יוחנן בן זכאי שקראנו

עליו עכשיו את כל המעלות האלו, שהוא בא ראשון לבית

המדרש ויוצא אחרון, ולא עבר שני מטר בלי תורה, בלי

תפילין, זה הקטן שבכולם!

עוד מוסיפה הגמרא: **אמרו עליו על רבן יוחנן בן זכאי, שלא**

הניח (מללמוד), מקרא ומשנה, תלמוד, הלכות ואגדות.

דקדוקי תורה, ודקדוקי סופרים, קלים וחמורים, וגזרות

שוות, תקופות, גימטריאות, שיחת מלאכי השרת ושיחת

שדים ושיחת דקלים. משלות כובסין ומשלות שועלים,

דבר גדול ודבר קטן.

ומפרשת הגמרא: **"דבר גדול" - מעשה מרכבה, "דבר קטן"**

- הוויות דאביי ורבא. לקיים מה שנאמר (משלי ח', כ"א)

"להנחיל אהבי יש ואצרתיהם אמלא".

הגמ' שואלת: וכי מאחר שקטן שבכולן - רבן יוחנן בן

זכאי הקטן שבתלמידיו של הלל הזקן - כך גדולה מעלתו,

הגדול שבכולן - יונתן בן עוזיאל שהיה גדול תלמידי הלל

הזקן, על אחת כמה וכמה? שהיה גדול מאד.

ומביאה הגמרא הסבר שנוכל להבין מה היתה גדלותו.

אמרו עליו על יונתן בן עוזיאל, בשעה שיושב ועוסק

בתורה, כל עוף שפורח עליו מיד נשרף - כל כולו היה קדש

קדשים, עד שהתורה שלו היתה גורמת לו אש מסביבו

(תוס' במקום. וראה רש"י).

זה היה אצל הגדול שבתלמידי הלל, אבל הקטן שבתלמידי

הלל, רבן יוחנן בן זכאי, יש בו את כל מה שקראנו למעלה.

כשרבן יוחנן בכה בשעת פטירתו

כעת נבוא לראות, מה שאומרת הגמ' במסכת ברכות - גם

כן בדף כ"ח - על רבן יוחנן בן זכאי.

במסכת ברכות (דף כ"ח ע"ב) **כשחלה רבן יוחנן בן זכאי,**

2. אלא מה, לא עשו את זה - כי לא היה צורך. לא סתם עושים ניסים אלא אם כן יש צורך. אסור לשנות מטבע העולם אם אין צורך.

נכנסו תלמידיו לבקרו,
כיון שראה אותם התחיל
לבכות.³ אמרו לו תלמידיו, נר
ישראל, עמוד הימני, פטיש החזק!
- הרי ידוע מה שהגמ' מספרת במסכת
גיטין (דף נ"ו ע"א וע"ב) שאם לא היה קם
רבי יוחנן בן זכאי, טיטוס היה עומד לכלות
חלילה את כל א"י. רבן יוחנן בן זכאי סיכן את
חיינו ועמד לפני הקיסר וביקש ממנו: "תן לי את
יבנה וחכמיה". אם יש לנו תורה היום זה בזכותו של
רבי"ז.

נר ישראל - הוא שהאיר על ישראל בזמן החורבן. **עמוד
הימני** - העמוד שמרים את כל בית ישראל. **פטיש החזק**,
לא פחד מאף אחד. **מפני מה אתה בוכה?** מה יש לך? הרי
על אדם צדיק שמסתלק מן העולם כתוב בספר משלי
(ל"א, כ"ה) "ותשחק ליום אחרון", אתה צריך לשמוח, אתה
עומד לקבל עכשיו את הזכויות של מאה ועשרים שנה
של תורה ומעשים טובים, רשעים בוכים ביום האחרון
מפני שהם עומדים לתת דין וחשבון, זה מצב לא טוב,
אבל צדיק כמוך יבכה?

**אמר להם: אילו לפני מלך בשר ודם היו מוליכים אותי
שהיום כאן ומחר בקבר, שאם כועס עלי אין כעסו כעס
עולם, ואם אוסרני בבית הסוהר אין איסורו איסור עולם,
ואם ממיתני אין מיתתו מיתת עולם** - מלך בשר ודם יכול
להרוג רק את הגוף. הרומאים הרגו את רבי עקיבא במיתה
משונה, אבל מה? רבי עקיבא חי, כל יום השם שלו נזכר
במאות ואלפי בתי מדרשות, בתי כנסיות, לא יכלו להמית
אותו מיתת עולם!

ואני יכול לפייסו בדברים ולשחדו בממון - מוסיף רבי
יוחנן ואומר, גם אם מלך בשר ודם יכעס עלי, אני יכול
לפייס אותו. רבי"ז ידע לדבר יפה. וכמו שבאמת ראינו
(בגמרא בגיטין שם), שכאשר עמד רבי"ז עצמו בפני
אדריאנוס קיסר, ואמר לו "שלם עלך מלכא" - אמר לו
אדריאנוס אתה חייב כעת שתי מיתות. קראת לי מלך
ואני לא מלך, ואם אני מלך מדוע לא באת עד עכשיו?
ורואים שם שריב"ז ידע לפייס אותו, והקיסר לא רק שלא
הרג אותו, אלא גם התרצה לבקשתו ונתן לו גם את יבנה
וחכמיה. **ולשחדו בממון** - יש לי כסף ואוכל לתת למלך
שוחד ויתפייס איתי. **אף על פי כן** - אם היו מוליכים אותי
לפני מלך בשר ודם - **הייתי בוכה** (מחמת פחד המשפט).

**עכשיו שמוליכים אותי לפני מלך מלכי המלכים הקב"ה,
שהוא חי וקיים לעולם ולעולמי עולמים, הוא ראשון והוא
אחרון** - הוא לא מתחלף. **שאם כועס עלי כעסו כעס עולם,
ואם אוסרני איסורו איסור עולם. ואם ממיתני, מיתתו**

**מיתת עולם, ואני יכול
לפייסו בדברים ולא לשחדו
בממון** - כל העולם כולו שלו, אז
איך אתם רוצים שאני לא אבכה? **ולא
עוד, יש לפני שני דרכים אחת של גן עדן
ואחת של גהינם, ואני יודע באיזו מוליכים
אותי, ולא אבכה!**

מי אומר את כל זה? - רבן יוחנן בן זכאי שקראנו
עליו במסכת סוכה כמה הוא היה גדול...!

כמו ששופטים את האדם ודנים אותו ביום מיתתו על
כל מה שעשה במשך חייו, כך דנים את האדם ביום ר"ה,
יום ר"ה זה יום דין. "כי חוק לישראל הוא, משפט לאלהי
יעקב" (תהלים פ"א, ה').

מורא שמים כמורא בשר ודם

ממשיכה הגמ' בברכות ואומרת, שבאותה שעה, **אמרו לו
תלמידיו: רבנו, ברכנו** - אתה עומד לעבור לעולם הבא, ואז
כבר לא נוכל לקבל ממך ברכות. עכשיו כשעוד אפשר תן
לנו ברכה. **אמר להם: יהי רצון שתהא מורא שמיים עליכם
כמורא בשר ודם** - תפחדו מהקב"ה כמו שאתם מפחדים
מבשר ודם. **אמרו לו תלמידיו: עד כאן?** - האם אתה רוצה
שנשווה את הקב"ה לבשר ודם?

מה התשובה, המצמררת שלו? **אמר להם: הלוואי! תדעו
שכשאדם עובר עבירה אומר יהי רצון שלא יראני אדם** -
זו עובדה שאנשים מפחדים מבשר ודם יותר מהקב"ה.
אדם עושה דבר עבירה, אומר: הלוואי שאף אדם לא יראה
אותי, אבל הקב"ה רואה אותך! אלא שהאדם שוכח את
הקב"ה. ולכן בדרך אותם, הלוואי שתזכרו לפחד מהקב"ה
כמו שמפחדים מבשר ודם.

נחפשה דרכינו ונחקורה

הדרך היחידה שאנחנו נוכל לזכות לשנה טובה כל אחד,
היא כמו שאומרים בסליחות "נחפשה דרכינו ונחקורה
ונשובה עד ה'".

יהי רצון שנזכה להתקדם אפילו בצעד אחד, צעד אחד...
אז נוכל לומר להקב"ה: רבונו של עולם! תן לנו עוד שנה,
התקדמנו בצעד אחד ובשנה הבאה בע"ה נזכה לעוד
צעד ועוד צעד ועוד צעד, ונמלא את הרצון שלך רבון
העולמים.

שנה טובה ומבורכת. תזכו לשנים רבות נעימות וטובות,
אמן ואמן.

3. מדוע בכה רבי יוחנן בן זכאי רק כאשר נכנסו התלמידים?

לפני שנמשיך, צריך להבין את הדברים. הרי היום בזמננו, יכול להיות דבר כזה, שאדם בתוך ליבו כלל לא בוכה, אבל כאשר ראה מישהו מסוים זה גורם
לעצמו לבכות, זה 'השקרים של היום', של 'עולם השקר'... אבל רבן יוחנן בן זכאי, אדם גדול כזה, אם הוא בוכה, בודאי שהוא לא בכה בגלל שראה אותם
כדי שיראו אותו בוכה... רבי"ז קודש קדשים, וכמו שנקרא בהמשך הגמ' שהוא בכה מחמת אימת הדין של עוה"ב, וא"כ צריך הסבר מדוע התחיל לבכות
רק כאשר ראה את תלמידיו? למה לא היה בוכה גם לפני?

מסבירים המפרשים: רבי"ז ידע שבאמת הוא הלך בדרך הנכונה עם הקב"ה, אבל כאשר ראה את התלמידים שלו, אמר אולי כאן טעיתי במשהו, אולי
קירבתי מה שהייתי צריך להרחיק, או ריחקתי מה שצריך לקרב. ולכן רבי"ז, רק כאשר ראה את התלמידים שלו שבאו לבקרו, התחיל לבכות... גם אנחנו
לפעמים טועים בשיקול דעת. לפעמים מרחיקים בחור ואולי לא היינו צריכים להרחיק אותו. לפעמים מקרבים בחור והיה צריך להרחיק אותו שלא
יקלקל אחרים...

שואל ונשאל

ממורנו הרב שליט"א

בגדי לבן ביום הכפורים ובשבת

שאלה: האם מו"ר אביו נהג לילך בבגדי לבן ביום הכיפורים? וכיצד נהג בשבתות?

תשובת הרב: גם בשבתות כל הקיץ.

החזן והתוקע לימים הנוראים

שאלה: האם מו"ר אביו שימש כשליח ציבור או כבעל תוקע או שניהם יחד? ואם לא, רצינו לדעת מי היה התוקע ומי הש"צ בימים נוראים אצל מו"ר א"צ זצ"ל.

תשובת הרב: בשנים הקודמות היה חזן אחד והוא גם התוקע, ותמיד היה השליח ציבור גם הוא התוקע, ובשנה

שאמה"ג מצא את השופר והתאמן בו, והביא אתו את השופר לבית הכנסת לזכות שיתקע בו התוקע, החזן במפתיע לא בא, וכאשר הציבור חיכו וחיכו, נשאו עיניהם באמה"ג, ומאז הוא היה החזן וגם התוקע.

אמירת י"ג מידות בפתיחת ההיכל בימים הנוראים

שאלה: כיצד היה המנהג בתונס, והאם מו"ר אביו נהג לומר אמירת י"ג מידות בפתיחת ההיכל בימי ראש השנה וביום הכפורים?

תשובת הרב: לא נהגו בכלל לומר בתונס, ואולי גם בג'רבא.

תפילות ראש השנה התקיימו בהיכל ישיבת 'כסא רחמים' בצל החלל העצום שנפער השנה בליבה של הישיבה עם הסתלקותו של מרן ראש הישיבה הגר"מ מאזוז זצ"ל. מורנו ראש הישיבה הגר"צ מאזוז שליט"א שימש כשליח ציבור בישיבה יחד עם שאר רבני הישיבה. לאחר תפילת מוסף ביום א' דר"ה התבטא הרב שליט"א על הפסוקים שנוהגים לאומרים: "כל כלי יוצר עליך לא יצלח, וכל לשון תקום איתך למשפט תרשיע", הרב אמר כי "כל כלי יוצר עליך לא יצלח" - אלו איראן שעמלו משך 40 שנה על הכור האטומי שלהם, והשנה ברגע אחד הכל הלך. אבל כעת הגיע הזמן של "וכל לשון תקום איתך למשפט תרשיע" - כל אלו שנגדנו ומדברים עלינו לרעה באו"ם. בדברי חיזוק שנשא הרב בבוקר יום ב' קודם שחרית בהקשר לעניין כוח התפילה, דיבר הרב על לכתו של ראש הישיבה השנה, והזכיר כי יש להקפיד וללכת בדרכו בעניין ביטוי האותיות כראוי בתפילה, ועד כמה היה מעורר על זה מרן זצ"ל. בעליות לס"ת, נהוג בכלל השנה כי בחורים המעוניינים לעלות תורמים מסכת אותה משננים ונבכנים עליה ופתיחת ההיכל של פרנסה בכל תפילה נמכרת בדפי גמרא. השנה הפתיחה נמכרה בכלל התפילות בסכומים גבוהים של אלפי דפים, ומספר השיא השנה היה בתפילת ערבית בליל ב', כאשר הסכום הגיע למספר של שלוש עשרה אלף דפי גמרא.

ברכת מזל טוב לראש בד"ץ יורה דעה וחבר מועצת חכמי התורה הגר"ש מחפוד שליט"א לרגל הכנס נכדו בנועם עול תורה ומצוות, יה"ר שיוזכה לעלות במעלות התורה והמצוות בדרך הסבא הגדול, אמן

תמונות: עובדיה חדוק, אחי טל, משה אהרון חדר

עורך: הרב שילה סעדון. הגהה וביקורת: הרב יהושע כהן. עורך ראשי: הרב י. מ.

יו"ל ע"י: ישיבת 'כסא רחמים', ניתן להשיג את העלון: a0733718074@gmail.com ליצירת קשר: 0533-121357

